SOS
BARNEBYER
NORGE

Barne- og likestillingsdepartementet

Oslo, 27 januar 2017

Høringssvar om NOU 2016: 16 Ny barnevernslov

SOS-barnebyer er en global organisasjon som arbeider med omsorg for barn i 134 land og territorier over hele verden. Vi har drevet barnevernstiltak i Europa i 65 år, og driver i dag barnebyer, familieprogrammer, sosialsentre og andre tiltak i de fleste europeiske land. Vi jobber også for å ivareta barns behov og rettigheter i Norge, både gjennom politisk arbeid for å styrke barns rettigheter, gjennom en egen barneby i Bergen og gjennom utviklingen av en ny bosettings- og inkluderingsmodell for enslige mindreårige asylsøkere i samarbeid med Asker kommune. På bakgrunn av disse erfaringene ønsker vi å gi innspill til Barnevernlovutvalgets forslag til ny barnevernslov.

Vi støtter utvalgets utgangspunkt om at barnet må være hovedpersonen i en barnevernlov, og at loven skal ha en rettighetsbasert tilnærming. Vi er også positive til at barns grunnleggende rett til omsorg og beskyttelse og hensynet til barnets beste inntas i en overordnet bestemmelse, og at barns medvirkningsrett styrkes.

1. Søsken må få mulighet til å vokse opp sammen

Vi kan ikke se at utvalget har vurdert søskenplasseringer i sin utredning, og mener det er nødvendig at dette tas inn i loven for å sikre søskens rett til å få vokse opp sammen. Barn har rett til å vokse opp sammen med sine søsken. Denne retten følger av FNs barnekonvensjon, og er også presisert i UN Guidelines for the Alternative Care of Children, artikkel 17, hvor det fremgår at:

> *«Siblings with existing bonds should in principle not be separated by placements in alternative care unless there is a clear risk of abuse or other justification in the best interests of the child. In any case, every effort should be made to enable siblings to maintain contact with each other, unless this is against their wishes or interests»*

Våren 2016 utarbeidet Bufdir faglige anbefalinger for søskenplasseringer, hvor det står at: «Søsken skal plasseres i samme fosterhjem, hvis ikke særlige grunner taler imot det». Likevel viste vår undersøkelse fra sommeren 2016 at seks av ti søsken skilles når de plasseres i fosterhjem. Disse tallene er nær identiske med resultatene fra tilsvarende undersøkelse i 2013. Situasjonen for barna er så godt som uendret.

Stiftelsen
SOS-barnebyer Norge
Mariboes gate 13
Pb 733 Sentrum, 0105 Oslo

Telefon: + 47 23 35 39 00
Faks: + 47 23 35 39 01
sos@sos-barnebyer.no
www.sos-barnebyer.no

Bankkonto: 8380.08.73730
Tilsluttet SOS Children's Villages
International, Østerrike
Org.nr.: 947 571 958

Et trygt hjem for alle barn

SOS BARNEBYER NORGE

Vi ser derfor behovet for å styrke barns rett til å vokse opp sammen med sine søsken, og mener at denne retten må komme tydelig frem i den nye barnevernloven.

Barns rett til å vokse opp sammen med sine søsken bør inntas og tydeliggjøres som en del av den nye, overordnede bestemmelsen om barnets beste. Etter vår mening er søskenrelasjoner et sentralt moment som bør være en del av opplistingen i lovforslagets § 2 tredje ledd annen setning.

Videre må det fremgå tydelig av loven at barneverntjenesten alltid skal vurdere hvorvidt søsken skal bo i samme fosterhjem. Denne vurderingen må være skriftlig og en del av barneverntjenestens redegjørelse for fylkesnemnda, jf. lovforslagets § 22 tredje ledd. Vi mener også at fylkesnemndas vurdering av om søsken skal plasseres i samme fosterhjem må fremgå av nemndas vedtak, jf. lovforslagets § 104 tredje ledd.

I tillegg har barn rett til å bli hørt ved vurderingen av om de skal plasseres sammen med sine søsken i fosterhjem. Barna må få nødvendig og tilstrekkelig informasjon om denne rettigheten på et tidlig tidspunkt i prosessen, og i alle fall slik at de har grunnlag for å uttale seg om disse forholdene direkte for barneverntjenesten og fylkesnemnda dersom de ønsker det, jf. lovforslagets § 3 annet ledd, § 83 og § 103 første ledd.

Vi vil til slutt fremheve at søskens kontakt gjennom samvær, telefonsamtaler og andre kommunikasjonsmidler aldri kan erstatte muligheten til å få vokse opp i samme fosterhjem.

2. Barns behov for en stabil oppvekst

Hvert år plasseres flere hundre barn i fosterhjem, og ca. 10.000 barn bor i fosterhjem i dag. Det er stadig mangel på passende fosterhjem, og mange barn lever lenge i uvisshet om hvor de skal bo. Samtidig vet vi at mange fosterhjemsplasseringer ender i såkalte «utilsiktede flyttinger», noe som medfører at altfor mange barn opplever å måtte flytte gjentatte ganger i løpet av oppveksten.

For å unngå gjentatte flyttinger for barn som plasseres i fosterhjem er det først og fremst viktig å ivareta de fosterhjemmene som allerede utøver omsorgsansvaret for barna. Mange fosterforeldre opplever at de blir overlatt til seg selv, og at hjelpen stort sett er tilgjengelig når barna er på skolen eller i barnehagen. Kommunene og barneverntjenestene må derfor gjøres i stand til å følge opp fosterfamiliene, også utenfor ordinær arbeidstid.

Det er også nødvendig å sette kommunene og barneverntjenestene i stand til å utføre sine lovpålagte oppgaver på en tilstrekkelig god måte. Det forutsetter at ansatte i barneverntjenesten har nødvendig kompetanse og at de ikke har for stor arbeidsbelastning. I tillegg er det en forutsetning at det bevilges tilstrekkelig med midler. Den kommunale barneverntjenesten er allerede underfinansiert og trenger en langsiktig opprustning for å

SOS BARNEBYER NORGE

kunne ivareta dagens fosterhjem. Med tanke på den planlagte barnevernsreformen, er det avgjørende at økt kommunalt ansvar følges opp med økte kommunale barnevernsbudsjetter.

I tillegg til det ovennevnte er det sentralt å se på totalsituasjonen til barn som bor i fosterhjem. Vi er i prinsippet ikke uenig i at aldersgrensen for partsrettigheter kan senkes til 12 år, men etterlyser en overordnet drøftelse av hvordan barna kan ivaretas på en god faglig måte ved utøvelsen av disse rettighetene. I utgangspunktet er det også en god tanke bak å samle talsperson, tillitsperson, tilsynsperson og verge til en trygghetsperson, men her er det behov for å se nærmere på de ulike rollene denne personen vil få, og hvilke forutsetninger denne personen bør ha, for å utføre jobben på en tilfredsstillende god måte på vegne av barna.

Vi er svært bekymret for belastningen prosesser i fylkesnemnda og domstolene kan påføre barna, og mener det er viktig å se på det totale antall prosesser barna vil kunne involveres i. Vi støtter derfor mindretallets forslag til § 39 fjerde ledd første setning som foreslår at klage fra andre enn barn med partsrettigheter ikke kan behandles av fylkesnemnda uten nemndas samtykke. Vi støtter mindretallets vurdering av at selv om søsken og besteforeldre ikke gis en ubetinget klagerett, legges det til grunn at disse i mange tilfeller vil ha en slik tilknytning til barnet at samtykke til behandling av klagen skal gis.

3. Rettighetsfesting av barnevernloven

Det er positivt at utvalget foreslår å rettighetsfeste barnevernloven. En rettighetsfesting er nødvendig for å støtte opp under barn som selvstendig rettighetssubjekt, for å anerkjenne barns perspektiv og for at barns rett til vern skal bli effektivt. Det er spesielt viktig å sikre barn rett til nødvendige tjenester og tilgang, og samtidig legge til rette for en reell nasjonal klageadgang ettersom den tredje tilleggsprotokollen til FNs barnekonvensjon ennå ikke er ratifisert.

Vi vil også påpeke at barn som flykter alene til har samme rett til omsorg og beskyttelse som andre barn i Norge. Barnevernet bør derfor ha ansvar for alle barn som flykter alene til Norge, uavhengig av alder, og dette ansvaret bør fremkomme av barnevernloven.

Avslutningsvis vil vi påpeke at det er nødvendig å styrke ungdommers rett til ettervern, og vil i den anledning påpeke at ungdommene bør ha rett til ettervern frem til og med fylte 25 år og at ungdom som takker nei til ettervernstiltak skal ha en reell mulighet til å ombestemme seg.

Sissel Aarak
Leder Nasjonale Programmer
SOS-barnebyer Norge

Liv Marie Melby
Rådgiver Nasjonale Programmer
SOS-barnebyer Norge